

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Választási mozgalmak.

I.

A vármegyében.

Még egy hét választ el bennünket a választásoktól. A hozzánk érkezett tudósítások szerint a választások közelsége meg is látszik minden kerületben. Ujabb és újabb jelöltek bukkanak fel és tűnnek el. Az izgatottság és idegeség már-már tetőpontra hágott. Egyes kerületek teljesen határozatlanul állanak a jelöltek nagy száma, másrészt pedig a jelölt hiánya miatt.

Némely kerületben a választó polgárok teljesen félre vannak vezetve a téves információk által, oly annyira, hogy képtelenek tiszta képet alkotni és állást foglalni.

Tudósításaink a következők:

Bács-Bodrog vármegye központi választmánya az ezen választmány törvényszerű elnökének Vojnits István alispánnak elnöklése alatt folyó hó 20-án délelőtt 8 órakor tartotta meg ülését, amelyen a választmánynak következő tagjai vettek részt: Bertolino Sándor, Borovánszky Gyula, Mezey Zsigmond, Neszmirák Mátyás, Popovits Sebő, Kohut

Henrik és Zsigmond János, mint a központi választmány jegyzője.

Elnöklő Vojnits István alispán üdvözlővén a megjelenteket, az ülést megnyitotta. Ez után felolvastatott a meghirdetett királyi meghívó levél és a m. kir. belügyminiszternek intézvénye, a mely a választások megtartását április hó 29-ik napjától május hó 8-ik napjáig terjedő 10 napi időköz alatti időre tűzi ki.

A központi választmány a megejtett szavazás eredményéhez képest a képviselőválasztások határidejéül 1906. évi április hó 30-ikát (hétfőt) állapította meg.

Ennek folytán elhatározta a központi választmány, hogy mivel a választókerületekben a választók száma az 1500-at tuhaladja, az 1874: XXXIII. t. c. 59. §-ának rendelkezéséhez képest két-két szavazatszedő küldöttséget alakít, amely küldöttségekhez az egyes választókerületbeli községek szavazási sorrend tekintetében a következőképen osztattak be:

I. Apatini választókerület.

I. szavazatszedő küldöttségi elnök Balás Vince Apatin, jegyző Friedl Béla Apatin. Beosztott községek sorrendje: Apatin (Szilági teleppel), Bezdán, Doroszló.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök Szerényi István Apatin, jegyző Pigetti Aladár Apatin. Beosztott községek sorrendje: Monostorszeg, Bácsszentiván, Sztapár, Szond Bácskertes.

II. Bácsalmási választókerület.

I-ső szavazatszedő küldöttségi elnök Lánckor Antal Zombor, jegyző dr. Csauscher Jakab Bácsalmás. Beosztott községek sorrendje: Bácsalmás, Bácsbokod, Bácsborsód, Csávoly, Felsőszentiván, Madaras.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök dr. Wiener Samu Bácsalmás, jegyző dr. Kovaesich József Bácsalmás. Beosztott községek sorrendje: Kunbaja, Kisszállás, Mátételke, Mélykut, Tataháza, Rém, Jánoshalma.

III. Bácsborsóvárosi választókerület.

I-ső szavazatszedő küldöttségi elnök dr. Mikosevits Kanut Zombor, jegyző Haug János Szilbács. Beosztott községek sorrendje: Bácsborsóváros, Szilbács, Bács, Palánka, Ujpalánka, Pincéd, Bácsujfalu, Boróc, Opalánka.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök Marton István Palánka (Csikótelep), jegyző Wölfl Péter Palánka. Beosztott községek sorrendje: Dunabökény, Bácsujlak, Palona, Vajsza, Bogyán, Szépliget, Wekerlefalva, Parrag.

IV. Hódsági választókerület.

I-ső szavazatszedő küldöttségi elnök dr. Szabó József Hódság, jegyző Szalay József Paripás. Beosztott községek sorrendje: Hódság, Gombos, Cservenka, Paripás, Militics, Derye.

A „BÁCSKA” TÁRCÁJA.

A színészet és a szinpad történetéből.

(A zombori Szabad Lyceumban előadta Prokópy Imre.)

(Folytatás.)

A római birodalomnak 487-ben bekövetkezett végleges bukásával a népvándorlás forgatagában romba dőlt az ókor klasszikus civilizációja is. Teljes épségében megőrzött egyedüli maradványa a latin nyelv volt, mely az egyháznak hivatalos, kizárólagos organumává lett. A tudományokkal és a klasszikus szellem művészi alkotásaival együtt elpusztult a színház és feledésbe merült a görögök nagyszerű irodalma is. A görög tragédiának, a római vigjátéknak nyoma veszett, az említett vásári komédiásokat, az egykor virágzó latin színészetnek elkorcsosult képviselőit pedig az egyház tőle telhetőleg elnyomni igyekezett, mert bizony akárhányszor megesett, hogy a templom kongott az ürességtől, míg az üldözött és a társadalomból jóformán kiközösített kóklerek Paprika Jancsi-izú mu-

tatványait a község apraja-nagyja el nem palástolható gyönyörűséggel szemlélte. De sem a fenyegetésnek, sem az egyházi átoknak nem volt foganatja. Ekkor aztán nagyot gondolt az egyház s egy bámulatos alkalmazkodó képességről tanuskodó merész fordulattal a saját eszközeikkel iparkodott a világi játékok szereplőit ártalmatlanokká tenni. A játékok színhelyét az utcáról egyszerűen áttette a templomba.*) A keleti császársághoz tartozó Görögország volt az első, ahol bizonyos drámai jeleneteket és szcenikai szokásokat illesztettek az istentiszteleti liturgia keretébe.

A főoltár ünnepélyes helyéről a diakonus felolvasta a legendát, mialatt mindkét oldalról ünnepi menetben felvonultak a papok, hogy váltakozva elénekeljék a közbeeső kórusrészeket; később megjelent maga a megváltó is biborszinű ruhában és elénekelte a passió igéit, úgy hogy ez a templomi aktus már közel járt a dráma jellegéhez. Jézus születése és halála szolgáltatták a szent tár-

*) L. Max Martersteig: Das deutsche Theater im 19. Jahrhundert.

gyat s ezzel a karácsony és a husvét különös ünnepi szint nyertek. Ezen az uton haladt tovább a keresztyén színművészet. Olasz-, Francia- és Spanyolországban, ahol a tarkább, mozgalmasabb és tegyük hozzá durva látványosságokban való gyönyörködés még fogva tartotta a lelkeket, a kezdődő egyházi népdramának ezt a szűk liturgiai formáját nem tartották kielégítőnek s azért már korán hozzáláttak egyéb bibliai eseményeknek a dramatizálásához. A szereplők azonban még mindig a papok és az alsóbbrendű klerikusok sorából kerültek ki. Csak amikor a darabok személyzete nőttön nőtt s a papok vagy klerikusok száma már nem volt elegendő, csak akkor keveredtek az egyházi művészek közé polgári műkedvelők is. Nem akarván a főoltár felszentelt helyét e világi elemek fellépésével profanizálni, a faállványon nyugvó színteret áttették a templom kórusa alá. Itt, ahol a szentek és a szentség közelsége már nem szabott korlátokat, egy meglehetősen gazdag színi technika fejlődött, gépekkel, díszletekkel és cifra jelmezekkel.

Mivel azonban e polgári segédszemélyzet, melynek tagjai nem ritkán az előbb oly

II. szavazatszedő küldöttségi elnök dr. Legrand Ferenc Hódság, jegyző Dobsinszky Lodomér Derye. Beosztott községek sorrendje: Bácskeresztur, Veprőd, Szilberek, Bácsordas, Liliomos, Szentfülöp.

V. Kerényi választókerület.

I-ső szavazatszedő küldöttségi elnök dr. Birvalszy György Zombor, jegyző Székely Sándor Bácsgyulafalva. Beosztott községek sorrendje: Kerény, Oszivác, Bajmok, Bácsgyulafalva, Bajsa, Ujszivác.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök dr. Spitzer István Kerény, jegyző Deák Andor Csonoplya. Beosztott községek sorrendje: Nemesnilitics, Csonoplya, Pacsér, Omoravica,

VI. Kölpényi választókerület.

I-ső szavazatszedő küldöttségi elnök Sztirilich Béla Zombor, jegyző Himmel Vilmos Ofutak. Beosztott községek sorrendje: Kölpény, Dunacséb, Ofutak, Kiszács, Bulkeszi, Petrőc.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök Bierbrunner Gusztáv Okér, jegyző Bohunek Ágoston. Beosztott községek sorrendje: Dunagálos, Begecs, Okér, Ujfutak, Piros, Urszentiván, Osóvé, Ujsóvé.

VII. Magyararkanizai választókerület.

I-ső szavazatszedő küldöttségi elnök Tóth József Magyararkanizsa, jegyző Mach János Magyararkanizsa. Beosztott községek sorrendje: Magyararkanizsa, Mohol.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök Kátana Sándor Magyararkanizsa, jegyző Gere Sándor Magyararkanizsa. Beosztott községek sorrendje: Martonos, Csantavér, Ada.

VIII. Óbecsei választókerület.

I-ső szavazatszedő küldöttségi elnök dr. Milkó Ignác Obecse, jegyző ifj. Bácskay József Obecse. Beosztott községek sorrendje: Obecse, Turja, Tiszaistvánfalva, Péterréve.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök Szonomár Elek Obecse, jegyző Lovász István Bácsföldvár. Beosztott községek sorrendje: Bácsföldvár, Temerin, Szenttamás.

IX. Regőcei választókerület.

I. szavazatszedő küldöttségi elnök Lollok Alajos Regőce, jegyző Pencz Ádám Gara. Beosztott községek sorrendje: Regőce, Küllöd,

Gara, Csátalja, Hercegszántó, Bátmonostor, Nagybaracska, Dávod.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök Bichler Vilmos Órszállás, jegyző Hiel József Regőce. Beosztott községek sorrendje: Órszállás, Béreg, Gádor, Vaskut, Katymár, Körtés.

X. Titeli választókerület.

I. szavazatszedő küldöttségi elnök Popovits Sebő Zombor, jegyző Elicker Fülöp Titel. Beosztott községek sorrendje: Titel, Káty, Tiszakálmánfalva, Sajkásszentiván, Felsőkaból, Alsókaból, Mozsor, Dunagárdony, Tündéres, Sajkáslak.

II. szavazatszedő küldöttség elnök dr. Thurszky Pál Titel, jegyző Evinger Kálmán Zsablya. Beosztott községek sorrendje: Sajkásgyörgye, Boldogasszonyfalva, Nádálja, Csurog, Zsablya.

XI. Ujverbászi választókerület.

I. szavazatszedő küldöttségi elnök Mezey Zsigmond Kula, jegyző Pápay László Topolya. Beosztott községek sorrendje: Ujverbász, Kula, Torzsa, Szeghegy, Kiskér.

II. szavazatszedő küldöttségi elnök Koch Bernát Topolya, jegyző Sulyok János Topolya. Beosztott községek sorrendje: Overbász, Kucora, Kishegyes, Bácsfeketehegy, Topolya.

A bácsalmási választókerület

jelöltségét Lázár Pál volt képviselő elfogadta függetlenségi és 48-as programmal. Ellentelöltje Usanth Lőrinc nemzetközi szociáldemokrata.

A regőcei választókerületben

országgyűlési képviselőjelöltté, a központi szövetkezett pártok szervező bizottsága hivatalos jelöltként dr. Abrányi Kornélt léptette fel néppárti programmal. Ellenjelöltje Lányi Mór a szabadkai közgazdasági bank elnöke függetlenségi és 48-as párti programmal.

Magyararkanizai választókerületben

egyhangulag dr. Lovász Márton volt képviselőt, a „Magyarország“ felelős szerkesztőjét jelölték függetlenségi és

48-as programmal, aki a jelölést el is fogadta. Ellenjelöltje eddig nincs.

Apatini választókerületben

gróf Vigyázó Ferenc lépett fel hivatalos jelöltként alkotmánypárti programmal. Ellenjelöltjei dr. Markowyth Lajos zombori kir. törvényszéki bíró függetlenségi és 48-as párti programmal és Buchinger Manó nemzetközi szociáldemokrata. Dr. Markowyth programbeszédét folyó hó 22-én vasárnap mondotta el Bezdánban.

Hódsági választókerületben

hivatalos jelöltként Zundl Péter kanonok lépett fel néppárti programmal, akit körutjában dr. Jovánovits József a „Bácsmezei Függetlenség“ szerkesztője kísért. Ellenjelöltjei: Ertl János volt képviselő alkotmánypárti és dr. Offenberger Jakab függetlenségi programmal. Dr. Offenberger szerb tolmácsért a bácsmezei függetlenségi és 48-as párt vezetőségéhez fordult, de mivel nem hivatalos jelölt, azt tőle megtagadta.

Ujverbászi választókerületben

dr. Baloghy Ernő lépett fel hivatalos jelöltként függetlenségi és 48-as párti programmal. — Dr. Baloghy Ernő programbeszédét szombaton Szeghegyen, Bácsfeketehegyen, Kishegyesen és Bács-topolyán tartotta meg. Topolyán dr. Baloghy képviselőjelöltet, aki Kishegyesről a topolyai uradalom négyes fogatán érkezett nagyszámu küldöttség és bandérium fogadta. Vele volt Fernbach Károly a vármegyei ellenzék vezére is, akit lelkes ovációban részesítettek. Este a jelölt tiszteletére fényes bankett volt, amelyen számos lelkes beszéd hangzott el. — Dr. Baloghy a topolyai tűzkárosultak részére 200 korona segélyt adományozott.

Báró Vojnits István az ujverbászi választókerület volt képviselője nyílt le-

anyira megvetett komédiások táborából rekrutálódtak, idővel már nem érte be holmi statisztika szerepekkel, kénytelenek voltak nagyobb terjedelmű profán, azaz világi jelene- teket beleszőni a szent cselekvénybe. Ezzel az újítással lassan bár, de annál biztosabban tulsulyra vergődött a világi elem, melylyel szemben a papok különben már nem tanu- sitottak oly merev és ellenséges magatartást, mint azelőtt. Így pl. A bolondok ünnepe (Les fetes des fous) című játékaiknál a francia papok az oltárokon lakmároztak, trágár nő- tákat énekeltek és tömjén helyett égő cipő- talpaknak a füstjét füstölték egymás orra alá. Az ehhez hasonló botrányos jelenetek napirenden voltak s a baj végre annyira el- harapódzott, hogy Innocentius pápa 1210-ben kénytelen volt a templomoknak és a miseru- háknak a színjátékokhoz való felhasználását szigorúan betiltani.

Körülbelül ugyanebben az időben, éppen e tilalom folytán, a polgári elemek mindenütt kezükbe vették az egyházi színjáték ügyét. A szinpadot most a templomon kívül álli- tották fel és a faállványt olyképen bővítették ki, hogy a megnagyobbodott drámai célnak

megfelelhessen. Mert a szinpadot most már valóságos orbis pictusnak tekintették, melynek mindazt kellett ábrázolnia, ami az em- berek kíváncsiságát ingerelhette: világtörté- netet és a mindennapi élet eseményeit, eget és poklot, szent és profán dolgokat. E csodás történetek szerzői és e népies művészet fő- rendezői azonban most is többnyire papok voltak, kik e tarka eseményekkel tultömött és laza szerkezetű darabokat, melyek a mira- culum mysterium és moralitás neve alatt ismeretesek, legalább némileg keresztyén szel- lemlemmel megtölteni igyekeztek.

Miraculum alatt valamely, a szűznek vagy a szenteknek tulajdonított csodás tett- nek az elbeszélését értették, mely nevét még akkor is megtartotta, ha a mesét párbeszé- dekre osztották s így drámai köntösbe buj- tatták. Főleg a XIV-ik században és különö- sen Franciaországban virágzott, ahol ebből az időből 43 miraculum maradt fenn, mely- ből 41 Mária személyéhez fűződik.

A mysterium — drámai értelemben ezt a szót csak a XV. század óta használták — általában komoly tárgy, sokszor történeti vonatkozású s legtöbbször Jézus kinszenve-

déseinek a leírását tartalmazó darabot je- lentett, szemben a komikus darabokkal, a melyek vagy a reális élet jelenségeit rögzí- tették meg, vagy pedig merőben a szerző szabadon csapongó képzeletének a szülemé- nyei voltak. Három ciklusra oszthatók, asze- rint, amint tárgyukat vagy az ó-szövetségből, vagy az új szövetségből és az apostolok éle- téből merítették. Magában Franciaországban, melynek a középkorban az irodalom és a színészet terén vezérszerepe volt, több mint 60, körülbelül 1 millió versből álló mysterium maradt ránk.

A moralitás végre hol komoly, hol vi- dám jellegű darab volt, határozottan oktató és erkölcsprédikáló irányzattal. Szereplői nem élő emberek, hanem a lelki tulajdonságokat megszemélyesítő allegorikus alakokat, mint pl. a józanság, a könyörületesség, az okosság, vagy pedig az iszákosság, a kiméletlenség, az ostobaság stb. Mint az előbbi kettő, ez is versben íródott.

(Vége köv.)

vélben bucsuzott el volt választóitól, akik a jelöltséget neki újból felajánlották. A nyílt levélben kijelentette, hogy a változott politikai helyzet arra kényszeríti, hogy egyelőre a politikától visszavonuljon s ezért most mandátumot nem vállal. Beszéli, hogy *Rácz György* nagybirtokos, vármegyei közgazdasági előadó fog alkotmánypárti programmal fellépni. A hír még megerősítésre vár.

Óbecsei választókerületben *Mihajlovits Endre* volt országgyűlési képviselő lépett fel hivatalos jelöltként alkotmánypárti programmal, aki Óbecsén vasárnap, folyó hó 22-én mondotta el programbeszédét. *Dr. Prodánovits Zsvikó* szenttamási orvos szerb radikális nemzeti-ségi és *dr. Matkovits Béla* temerini nagybirtokos függetlenségi és 48-as párti ellenjelölték időközben visszaléptek. *Dr. Szvinyárevits Miladin* óbecsei születésű, újvidéki orvos szerb radikális programmal lép fel. A nemzetközi szociáldemokraták jelöltje *Fendrik Ferenc* zentai kövácsmester. Hír szerint még több jelölt is lesz.

Bácsóvárosi választókerületben *Adamovits István* a központ hivatalos jelöltje néppárti, ellenjelöltjei *dr. Manojlovits Vládó* nemzetiségi és *Michelsz Károly* függetlenségi és 48-as párti programmal.

Kölpényi választókerületben *dr. Bethlen Oszkár* függetlenségi, ellenjelöltje *Hodza Milán* volt képviselő nemzetiségi programmal.

Titelli választókerületben *dr. Musiczky Döme* nemzetiségi programmal. Ellenjelöltje *Simon Henrik* nemzetközi szociáldemokrata.

Kerényi választókerületben értesülésünk szerint újból *Fernbach Károly* volt országgyűlési képviselő a bács megyei függetlenségi és 48-as párt elnöke lép fel. Ellenjelöltje *Csizmadia Sándor* nemzetközi szociáldemokrata.

II.

A városokban.

Zombor. *Fernbach Péter* függetlenségi és 48-as programmal. Ellenjelölt *Jócsák Kálmán* szociálista. A szerb radikálisok folyó hó 22-én megtartott értekezletükön szerb radikális programmal *Pavkovits György* zombori gör. kel. szerb plébánost léptették fel.

Szabadkán az I. kerület *Varga Károly* és *Vojnits Máté* függetlenségi 48-as; a II. kerületben *dr. Mukics Simon* függetlenségi és 48-as és *Jócsák Kálmán* nemzetközi szociáldemokrata jelölték lépnek fel.

Újvidéken gróf *Teleky Arvéd* függetlenségi és 48-as párti programmal lépett fel. Ellenjelöltjei *Popovits Bossidár* verseci esperés szerb radikális, *dr. Goldner Adolf* nemzetközi szociáldemokrata, *dr. Slezák Lajos* alkotmánypárti

programmal. Gróf *Teleky* programbeszédét Újvidéken a „Vigadóban“ mintegy 2000 ember előtt folyó hó 22-én megtartotta. *Teleky* grófot, aki feleségével a Tulipánkert megalakítása végett is érkezett Újvidékre, a vasuti állomáson *Szalay* polgármester üdvözölte. *Balla Aladár* főispán kíséretében vonult be a zászlókkal feldiszitett városba. *Goldner* szociálista szintén vasárnap mondta el programbeszédét.

Baja. A bajai függetlenségi párt f. hó 16-án, husvét hétfőjén megtartott népes értekezletén egyhangú lelkesedéssel *dr. Rajk Aladár* volt országgyűlési képviselőt jelölte, aki a jelölést függetlenségi és 48-as programmal elfogadta. A választás folyó hó 30-án előreláthatólag minden nagyobb mozgalom nélkül fog megtörténni. Ellenjelöltje *Kardos Jakab* nemzetközi szociáldemokrata.

Zenta. *Dr. Lovászy Andor* volt képviselőt újból jelölték függetlenségi és 48-as párti programmal. Ellenjelöltjei *Braun Jenő* és *Vuics János* nagybirtokos alkotmánypárti programmal. Az utóbbit a gazdák, iparosok és kereskedők kiáltották ki jelöltnek.

A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat közgyűlése.

Vármegyénknek eme legrégebb, a közmívelődés szolgálatában zajtalanul működő tudományos társulata f. hó 22-én vasárnap délelőtt 9 órakor tartotta XXIII. évi rendes közgyűlését Zomborban, a vármegyeház kistermében.

Nem szokatlan jelenség, éppen azért a mostani — talán izgatottnak mondható — politikai helyzetnek sem tudhatni be, hogy az ugynevezett nagyközönség éppen semmi érdeklődést sem mutatott a közgyűlés iránt.

Kozma László, a társulat elnöke, megnyitó beszédében egyrészt éppen a közönség érdeklődésének hiányát, másrészt a társulat föladatait fejtegette a tőle megszokott ékes-szólással.

Trencsény Károly, titkár, az 1905. év munkásságának fontosabb mozzanatairól számolt be. Megemlítette, hogy *Iványi István*, szabadkai nyug. főgimnáziumi tanár, a társulat tiszteletbeli és működő tagja, Bács-Bodrog vármegyei történelmi és földrajzi Helynévtár c. művének III. és IV. kötetét sajtó alá rendezte. A nagyfotosságu munka május hóban jelenik meg. A vármegye törvényhatósága 600 korona segéllyel járult a mű kiadásához.

Szintén a titkár terjesztette elő a társulat múzeumáról szóló jelentését. A múzeumot a vallás- és közoktatásügyi miniszter régészeti célokra adott 500, s néprajzi tárgyak szerzésére 300 korona államsegélyben részesítette. A közönség is dicséretes buzgalommal járult hozzá a múzeum gyűjteményeinek gyarapításához. A titkári és muzeumi jelentés az adományok és adakozók részletes kimutatásával, a társulat évnegyedes kiadványában (Évkönyvében) fog megjelenni.

A társulat választmányába a közgyűlés *Vojnits István* alispánt, a társulat lelkes ba-

rátját egyhangulag beválasztotta. Az üresedésben levő muzeumi tisztségre *Uhlmann Miklós* áll. főgimnáziumi tanárt, a másodtitkári állásra pedig *dr. Závodszy Levente* áll. főgimnáziumi tanárt választotta a közgyűlés.

Kiemelkedő, vonzó pontja volt a közgyűlés tárgysorozatának *Rohonyi Gyula* működő tag előadása: Magyarország a honfoglalás korában címen. A tudós szerző, ki a honfoglalásról évekkézelőtt egy nagybecsű történelmi művet adott ki, személyesen adta elő tanulmányát, melyben széleskörű s mélyreható kuttó-tanulmányok alapján érdekes képet festett arról: milyen volt hazánk földrajzi és néprajzi helyzete a honfoglalás előtt (kiemelve az avarok uralmát); mekkorára tehető a honfoglaló magyarok száma, mekkora volt az elfoglalt haza területe s hol voltak a határai; hogyan helyezkedett el a magyarság az új haza területén s az Isten áldotta föld milyen átalakító hatással volt a nemzetre. — Az értekezés a társulat legközelebbi évkönyvében fog megjelenni.

A társulat ez évi munkatervébe egyebek között első sorban fölvetta a kishegyesi avarkori sirmező teljes föltárását, mely munkát már meg is kezdte a titkár és *Gubitza Kálmán* működő tag — *Greiner Endre* kishegyesi tanító ur és *Limbec Pál* községi jegyző ur szíves közreműködésével. E két lelkes ügybarátnak a társulat ez uton is kifejezi köszönetét.

Az elnök buzdító záró szavaival a közgyűlés véget ért.

Bács-Bodrog megye helynévtára.

(*Irtva Iványi István*. Szabadka. 1906. III. kötet.)

Iványi István kitünő megyei történészünknek „Helynévtár“-ból most jelent meg a harmadik kötet. Ez a nagy tudományos becsű vállalat, melyhez hasonlóval az ország egyetlen vármegyéje sem rendelkezik, már jó régen, 1889-ben indult meg az első kötet, a második kötet pedig 1895-ben látott napvilágot. Azóta a mű további részének megjelenése szünetelt, mert az érdemes szerző időközben látóképességét a tudomány nagy kárára elvesztette s bár kéziratait a megyei történelmi társulat megszerezte, nem akadt senki, aki azokat feldolgozza vagy kiadja. Legujabban, miután *Iványi* munkabírását némileg visszanyerte s miután Bács megye törvényhatósága a kiadás költségeihez fejedelmi bőkezűséggel hozzájárult, megjelenhetett a harmadik kötet, melyet — mint szerző közli — nemsokára a negyedik is követni fog.

A „Helynévtár“ előttünk fekvő harmadik kötete Bács-Bodrog vármegyének több száz helység-, folyó- és határ rész-nevét foglalja magában s úgy, mikép az előző kötetek, a rég elpusztult községekre is kiterjeszkedve, betűrendben tárgyalja a helységek történetét s felsorolja az újabb statisztikai adatokat is.

Az írónak rengeteg szorgalmáról, nagy szakértelméről tanuskodik a mű ezen kötete is, mert adatait ezer és ezer oklevélből s alig megszámlálható tudományos kuttókból kellett évek hosszú során át merítenie. A kötet előszavában elmondja röviden a mű létrejvetelének fázisait s köszönetet szavaz azoknak, akik könyvének megjelenését leginkább előmozdították. Különösen kiemeli a vármegye illusztris főispánjának, *Latinovits Pálnak*, Szabadka volt főispánjának *Schmausz Endrének*, továbbá a jelenlegi alispánnak,

Vojnits Istvánnak pártfogását s elismeréssel adózik azonkívül mindazoknak, akik őt egyben-másban segítették.

A jelenleg létező vagy a multban létezett helységek ismertetését Ábránfalva-val kezdő és százötvenhárom lapra terjedő kötetét Zsabya községgel zárja be. A szoros betűrendbe foglalt cikkek legeseje mindjárt egy rég eltűnt bácsmezei községnek emlékét emeli ki a feledés homályából. Csak egyetlen oklevél tartotta fenn emlékezetét „Ábránfalva” szép magyar nevű helységnek, de ez is világosan mutatja, hogy a mai u. n. sájkáskörület vidéke a hajdankorban szinmagyar lakossággal birt. A ma már nem létező községek közül e kötetben a következőket ismerteteti a szerző: Andrásföldje, Apos-aranyán, Arach, Békavár, Bajfalu, Csószapa, Falkómar, Gyertyános, Halmos, Haraszi, Ilya, Kökényes, Lak, Mátéháza, Nagyvölgy, Petefalva, Pongrác, Pordancs, Prága, Pusztacgyház, Sáp, Szentandrás, Szentlászló, Szentlélek, Szilvás, Tamásfalva, Tapolca, Tarján, Tatárrév, Tegefalva, Temérdekegyház, Tepremez, Thad, Thir, Timak, Tizház-szentmárton, Tölgy, Tölgyharasz, Töttös, Udvard, Udvarnok, Ujfalu, Vajas, Vauna, Váralja, Varasd, Várfalva, Várszeg, Venécia, Zajol és Zopor.

Ez a hosszú névsor ékesen mutatja, hogy mennyire érdemes Bácsmezeje történeti földrajzával foglalkozni, mert alig van vidék az országban, mely oly sűrű magyar népességgel birt volna valaha, mint a mienk. De jött a nagy pusztulás, a török korszak, mely százsámra söpörte el vidékünkön a szebbnél szebb helységeket, a lakosság kipusztult s a feledés homályába borult az egykor virágzó tájra.

Iványi István megyei kitűnő történetírónk érdeme, hogy „Helynévtár”-nak megírása útján vármegyénk és régi községeink multját borító homály lassankint oszolni kezd, s mire művének többi része is napvilágot lát, e vármegye multját és jelenét egyenlő megvilágításban szemlélhetjük. Midőn tehát a nagybecsű mű fáradszorgalmu, érdemes, szerzőjének könyve megjelenése alkalmából elismerésünket ezuton is kifejezzük, nagyon óhajtuk, hogy a mű hátralevő részei is minél előbb megjelenjenek, a nagyközönség pártolása pedig álljon majd arányban e derék munkával, mely egyaránt dicsőségére válik a megyei s az országos szakirodalomnak.

Muhoray.

H i r e k.

Főigazgatói látogatás. Dr. Platz Bonifác, a szegedi tankörület főigazgatója f. hó 19-én d. u. városunkba érkezett a helybeli állami főgimnázium meglátogatása végett. A főigazgató megismerkedett az intézeti helyiségekkel és a belső fejlődéshez képest szűkeket találta. E bajon — mint halljuk — ideiglenesen úgy óhajta segíteni, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak helyiségnyerés céljából a két szolga kilakoltatását fogja ajánlani. Remélhető azonban, hogy a politikai válság elmúltával az intézet kibővítése tárgyában kidolgozott tervzet fogantatása is végre sorra kerülhet. Egyébiránt a főigazgató az igazgatás és az oktatás körében szerzett tapasztalatai felett teljes megelégedését nyilvánította ki a testületnek. A főigazgató a tegnap délutáni vonattal ugyancsak iskolalátogatás céljából Ujvidékre utazott.

Lemondó püspök. Értesülésünk szerint dr. Mayer Béla szatmári püspök, kit a kalocsai káptalanból neveztek ki, megrongált egészségére való tekintettel a püspökségről lemondott.

Kinevezés. Vojnits István, vármegyénk alispánja a Höss Lipót elhunytával megüresedett palotafelügyelői állásra Fonesics Péter megyei hivatalszolgát nevezte ki.

Nyolc órai harangszó. Ma van Szent György napja, amely fontos időpont az emberi szokásokban. Ekkor indul meg a hurcolkodás, a eselédek feltogadása. Még a megszokott esti harangszónál is változás esik. Már tegnap, hétfőn este 8 órakor szólított a harang esti imára és reggelint 4 órakor esendülve munkára hív fel.

Nyugalmozás. Hernádi Márton, a gombosi állomás főnökét, mint megdöbbenéssel értesülünk, a volt kereskedelemügyi ügyvivő, Vörös László nyugalmazta. Hernádi Márton, közeli és távoli vidéknek általánosan tisztelt és szeretett Marci bácsija, egy pár évtizedje állott a gombosi állomás és kompatkálás élén s nemcsak a nagy közönségnek, hanem felsőbb hatóságainak is legteljesebb megelégedésére töltötte be e vég helyen felelősséggel terhes, nehéz feladatát. Azonkívül nagyszámu alantasainak nemcsak kötelességük pontos teljesítésében ellenőre, hanem lelki szükségleteiknek is mindenkor készséges gondozója, nemcsak feljebbvalójuk, hanem valóságos atyjok volt. Az istentisztelet és az iskola szervezéseért bizonyára mindenha szeretettel fogják áldani emlékét. Ugy halljuk, hogy nyugalmazása besugásra történt, mert még java erőben van s szolgálatának ideje be nem telt; de viszont örömmel értesülünk arról is, hogy a társadalom vissza helyezése iránt megteszi a kellő lépéseket, melyeknek sikerét szinte szívvel kívánjuk mi is.

Halálozás. Dr. Dimitrijevics Bránko ügyvéd, volt Zombor szab. kir. város tanácsnoka ma hajnali egy órakor rövid, de kínos szenvedés után 34 éves korában meghalt. A fiatal ügyvéd családja iránt városunkban általános a részvét. Temetése holnap délután 4 órakor lesz.

Kis Ignác tekintélyes polgár folyó hó 23-án életének 78. évében Zomborban elhalálozott. Az elhunytat nagyszámu családja siratja. Temetése szerdán d. u. 4 órakor lesz.

A zombori felső kereskedelmi iskola hétfőn, 23-án ünnepelte meg az 1848-iki törvények szentesítésének emlékét. Az ifjusági énekkar, a Himnusz és a Szózatot énekelte. Bánhalmi Dezső felső o. t. hazafias költeményt szavalt, Lusztig Jenő felső o. t. pedig az 1848. április 11-iki eseményeket s a szentesített törvényeket méltatta.

A szegénysorsu tüdőbetegek ügyében mind szélesebb körben mutatkozik érdeklődés. Losoncon, Besztercebányán, Selmecbányán, Nagykőrösön újabban alakultak meg a József kir. herceg Szanatórium-Egyesület bizottságok. Az egyesület újabban 40,000 kor. adomány- és alapítványhoz jutott Gróf Károlyi Lajosné, Széchenyi Hanna grófnő, gróf Berthold Lipótné Károlyi grófnő ágyalapítványokat tettek. 2000 koronás alapítványt tett Vasary Kólos hercegprimás. A József királyi herceg Szanatórium-Egyesület a tüdőbetegség ellen való védekezés ismereteinek teljesítésére vetített kepeket, valamint mozgóképeket szerzett be, amelyeket az egész országban be fog mutatni. Eddig Érsekújvár, Esztergom, Kecskemét vannak tervben. Az egyesületi közgyűlésre most tételnek meg az előkészületek, ezen a közgyűlésen fog kitűnni, mily messzemenő nagy munkát végzett az egyesület a nemzetpusztító betegség leküzdésének munkájában s mily hatalmas ligája van ennek az áldott ügynek.

Magyar Védő Egyesület. Mint hogy a helyi lapokban közzétett kéréssem dacára sem küldötte be minden taggyűjtő a gyűjtőívét, ez uton van szerencsém mindazokat az urakat és hölgyeket megkérni, akik valamelyik gyűjtőív aláírásával az egyesületbe való belépésüket kinyilvánították, hogy az 1906. évi április hó 26-án délután 5 órakor a városbáza nagy tanácstermében tartandó alakuló összgyűlésen résztvenni sziveskedjenek. A választmány és tisztikar megválasztása is akkor lesz. Az összgyűlésen is lehet tagnak belépni. Hazafias üdvözléssel Zombor, 1906. évi április hó 22-én. A szervező bizottság nevében: Vértési Károly.

A Zombori Katholikus Legényegyesület vasárnap este adta közkívánatra másodsor, nagy husvéti színjátékát, a kedvezőtlen idő dacára is szép számmal egybegyűlt közönség előtt. Müller János főrendezője mellett színpadra került az általa irt „Az Istentagadó” című egyfelvonásos drámai előjáték, melyben szerző igen jól töltötte be az öreg Kovács Kis Ádám istentagadó, majd a megtért bűnösnek a szerepét. Müllernek a műkedvelői kvalitást meghaladó színpadai szereplését jól ismeri a közönségünk. A darabban Gaál Ilonka és Szalay Irma kisasszonyok egyenesen szerepeltek, előbbi mint feleség, utóbbi mint leánya a drámai szereplőnek. Kivülük még Wiener Rezső és Gyurcsik Mátyás voltak kisebb szerepkörben. Következett ezután a passiójáték 2 felvonásban, 24 férfi és 9 nő szereplővel, tehát összesen 33-an működtek közre az egyes képekben. Igen szép alakítások voltak ezek, melyeket nagyon szívesen néztünk meg, és megnézheti azokat lelki gyönyörűséggel mindenki, mert az egész ügyesen volt összeállítva, csoportosítva, Jézus ideje szerinti jelmezben. Horváth Mariska k. a. Máriát, Kuntits Örsike k. a. Erzsébetet, Szalay Irma k. a. Magdolnát, Rékli Juliska k. a. az angyalt, Marton Rózika, Verbovszki Jolán, Mészáros Teruska, Hajnal Krisztina kisasszonyok a sirató asszonyokat s Jenőfi Mariska k. a. Veronikát élethűséggel adták, szinte sajnáltuk, mikor a függőnyt összeluzták és a szép arcok eltűntek a szem elől. Jézust Mikosevits Dezső adta, szt. Józsefet Wiener Rezső, keresztelő szt. Jánost Muzsik János. Az apostolokat megjelentették: Gras István, Mayer József, Németh Dezső, Fogel Simon, Ugri Károly, Gyurcsik Mátyás, Wiener Sándor, Horváth István, Husz Lipót, Kratochvil, Anisits Sándor, Móra András, Zakariást Peits Mihály, Heródest Matarits István, a napkeleti három királyt: Bokker Ferenc, Varga István, Zabácsy János adták, a két farizeust pedig Heitzmann és Orsz János. A passiójátékhoz való magyarázó felolvasást ft. Agatits Boldizsár tartotta, aki lelke az egyesületnek s lankadatlan fáradszával sok szép sikert ért el. Ajánljuk városi közönségünk figyelmébe ezt a zajtalanul működő derék egyesületet. Aki az időnként tartandó előadásokat meghallgatja a legényegyesületben, elégedetten fog távozni, a tagok iparkodását, szellemi előrehaladását örömmel fogja tapasztalni V. K.

Rendőrség figyelmébe. Napról-napra megtörténik, hogy a párizsi utcán pálinkától dülöngő emberekbe botlunk. Vasárnap folyó hó 22-én délelőtt 12 óra felé az egyik pálinkás boltból kijött 5—6 teljesen berugott ember tartotta elzárva az utat és oly botrányosan viselkedtek, hogy egyik berugott pajtásukat a járőrkélok építésére majdnem porére vetkötötték. A rendőrszem, kinek felügyeletére van bízva a Szt. Háromság-tér is, elég foglalatosságot talál az úrtézi kut környékén és képtelen arra, hogy a felügyeletére bízott nagy területet bejárja. Rendőrfőkapitányunknak figyelmét felhívjuk a vasárnap történetekre és kérjük, hogy a Szt. Háromság-térre is állítson őrszemet, aki a járdát a sok haszontalan napolótól, kiknek napsütötte tanyája épen a város házának Szt. Háromság-térre eső sarkán van, megszabadítsa.

Felkértek bennünket annak közlésére, hogy a Szegeden most alakuló Alföldi Agrártakarékpénztárral sem a Budapesten székelő Magyar Agrár és Járadekbank, sem a helybeli Bácsmezei Agrártakarékpénztár, sem pedig a Zentai Agrártakarékpénztár semmiféle összeköttetésben nincs.

Buzaszentelés. A katolikus egyháznak ünnepe lesz szerdán, szent Márk napja alkalmából. Ekkor a hívek körmenetben kivonulnak a szabad mezőre, hogy a gabonatermesre az Isten áldását könyörögjék le.

Szerb tanítók gyűlése Szegeden. Az óbecsei tankörhöz gör. keleti tanító-egyesületbe tartozó községeknek, úgy mint: Bácsszenttamás, Bácsföldvár, Turja, Péterréve, Óbecse, Ada, Mohol, Zenta és Magyarkanizsa gör. keleti szerb tanítói csütörtökön évi rendes gyűlést tartottak meg Szegeden Sztójács Dusan zentai tanító elnöklésével. A gyűlésen kizárólag pedagógiai ügyeket intéztek el.

Milyen lesz a május? A Meteor időjós május hóról a következőket írja: Május igen változatosnak ígérkezik és kellő mennyiségű csapadékot hoz. Veszedelemes esőmódotja a 16. i. amennyiben hideg jellegű, amelyet azonban a napkitörések oda módosíthatnak, hogy a fagy helyett hűvös esőt, vagy szelet hoz. A fagyos szentekre közvetlen nem esik rossz jellegű esőmódot, így remélhetőleg jól fogják magukat viselni. Legmelegebb része még e hónapnak az utolsó harmada s legállandóbb az eleje.

Gyujtogatás. Különös eset tartotta izgatottságban Mohol község lakosságát mintegy két héten keresztül és csak egy rendőr éberségének és fázódásának köszönhető, hogy nagy baj nem történt. Karakás Glisó moholi lakosnál 2 héten keresztül majdnem naponta tűz ütött ki, hol a ház teteje gyuladt ki, hol a kukoricagöré, hol a ház végében levő szalma kazal. A gyakori tűzesetek gyanút keltettek a rendőrségben és egyikük, Brancsics Lázár elhatározta, hogy ő, ha életébe is kerül, de kézrekeríti a gyujtogatót. Eszrevétlenül éjjel belebujt egy szalmakazalba és 36 órán keresztül élelen-szomjan leste a gyujtogatót. Fázódását siker koronázta; szerdán hajnalban Karakás Glisó 16 éves Olga nevű leánya kiosont a házból, hátrafelé tartva egy szalmakazalnál megállt. Körülnézett s nem látván senkit, elővette egy petróleumos üveget, leöntötte a szalmát és meggyujtotta. E pillanatban előugrott rejtekéből Brancsics, megragadta a leányt, kivette kezéből az üveget, fellármázta a szomszédokat, előlotta velük a tüzet és a leányt a községhez küldte. A leányt itt elfogták, ahol azt vallotta, hogy anyja unszólására gyujtogatott azért, hogy édesapját bezárja, és így ők anyjával otthon maradván, gazdálkodhatnak és pazarolhatnak ruhára, aranyra amennyi nekik tetszik. A gyujtogató leányt anyjával együtt a szabadkai törvényszékhez szállították be.

Értesítés. A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden május hó 6. napján d. e. 9 órakor a Szeged-alsóvárosi új vizsgátelepen fognak megtartani. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Tisza Lajos-körut 9.) küldendők be.

Megtámadott csendőrök. Vörös verekedést rögtönzött húsvét vasárnapján egy csomó bajszos szlovén ember a bajai Budapesti uton levő Morgenstern féle koreszmában. A vendéglőben, ahol a szlovénok mulattak, két szolgálaton kívül levő csendőr is volt. Egyszer csak fölkel a két csendőr és azzal támadt az elvándorló, hogy „most meggyünk, mert nem sokára itt lesz ugyanis a záróra”. Mikor a távozni készülő csendőrök a pite felé indultak, több munkásember utjukat állotta, rájuk támadtak és sötétül, szélcsapásokkal dobálni kezdték őket. A szorongatott csendőrök végső szükségéből kardot rántva védekeztek, miközben több ember megsebesítették. A vizsgálatot megindították.

Török tanús meg halt. Bailey a híres „Barnum és Bailey”-cirkusz társtulajdonosa folyó évi április hó 17-én New Yorkban meghalt. James Anthony Bailey 1847-ben született Dorchesterban, Elmsford és Boston and Lake Show-menzsériával utazta be Amerikát. Később megvásárolta a polgárharcot. 1873-1878-években lett társtulajdonosa annak a cirkusznak, amely 1875-től kezdve „Cooper and Bailey Circus” néven nagy hírnévre tett szert. Barnum

és Bailey néven csakhamar az egész világon ismeretessé vált. Amikor Barnum meghalt, Bailey — noha a cég nevét megtartotta — egyedüli tulajdonosa lett a cirkusznak, amelyet most, hír szerint, egy részvénytársaság fog tovább vezetni.

A fiakkerozás vége. Húsvét szombatján Óbecsén három fiatal urfi vig napot csinált és estefelé már egyik koreszmából a másikba fiakkeroztatták magukat. A bérkocsis hűségesen cipelte őket, egyes helyeken órákig várt rájuk azon reményben, hogy a három ifjú majd urasan fizet. Az utolsó helyen azonban feltűnt neki, hogy mind csendesebb lesz a koresma, betért hát a bérkocsis, hogy rendelőt megsejmelje. És éppen jókor, mert már kettőnek hült helyét találta, a harmadik is éppen készülődött a szökésre. Így akartak menekülni a kocsiszámlától. Az élelmes fiakkeros átlátta rögtön a helyzetet és a magát nagyon berugottak tetőt, aki sehogysem akarta érteni a fizetésre való felhívást, a fiak kerre tuszkolta és örként melleje telepedve, behajtott vele a városházához. Itt a fiatal ur ismét megakart ugrani, mert élt a gyanupörrel, de a bérkocsis rendőrt hívott és annak segítségével az őrszobába cipelték, ahol bementa nevét és társait is, akik fizettség nélkül akartak fiakkerozni és vigadozni. Így a mulatozásnak keserű folytatása és vége lett.

A Nagypénteki Református Társaság főnyereménye. Löw Sándor budapesti ékszerésznel a napokban elkövetett vakmerő betörés alkalmával a Nagypénteki Református Társaság jótékony célú sorsjátékának 10000 korona értékű főnyereményét, mely ott közszemlére volt kiállítva, szintén elvitték; ebből azonban a társaságot kár nem érte, mert az ékszer biztosítva volt s Löw Sándor már néhány nap mulva az ujjonnan elkészült, teljesen azonos főnyereményt a társaság rendelkezésére bocsátja.

Mikor kell adót fizetni? Az országos rend helyreállításával ez is egyik fontos kérdés. A szakörök véleménye szerint az adók fizetése valószínűleg június hónap 10-én kezdődik meg.

Elfogott pénzhamisító. Balogh Illes temerini illetőségű géplakatos-segéd állítólag pusztán kíváncsiságból és tudvágyból a szabad óráiban pénzhamisítással is foglalkozott. Vécsey Elek újvidéki alkapitány a múlt héten felkereste lakásán és ép jókor ért oda, mert munkában találta; a megejtett házkutatás alkalmával Vécsey pénzgyártáshoz való formákat s a legény zsebében két hamis 20 fillérest talált. A fiatal kísérletező töredelmesen és sirva vallotta meg bűnét, de azzal védekezett, hogy a hamisítványokat nem akarta forgalomba hozni. Minthogy alapos a gyanu, hogy társai is vannak, a nyomozás tovább folyik.

Gyilkosság vagy öngyilkosság? Titokzatos esetről rántotta le a leplet a véletlen a napokban. Ugyanis csütörtökön jelentette az óbecsei előjáróságnak Kemény János halász, hogy a Tiszából egy hullát fogott ki a király-rámpánál. A rendőrség megjelent a helyszínen és a hullát bevitte az óbecsei hullaházba. Miután Törökkanizsáról értesítést kapott az előjáróság, hogy ott Tiszába fulladt Grigolin Szvetozár nevű földmives, az előjáróság, miután a leírás teljesen ráillett a talált hullára, fávíratilag értesítette Törökkanizsa előjáróságát, hogy a hulla meg van, de onnan vissza azt az értesítést kapták, hogy ugyanazon a napon kihalászatát a befult Grigolint. Ez értesítésre a rendőrség kutatni kezdett. Nyomozás közben kiderült, hogy Balázs István 20 éves legény három hete eltűnt. Erre behívták atyját, Balázs Andrást, aki ráismert a hullában fiára. S miután a legénynél 140 korona pénz és óra is volt, ami hiányzott, az a gyanu merült föl, hogy Balázs gyilkosságot áldozata és nem öngyilkos. Balázs István ismert kártyás és a vendéglők megszokott éji látogatója volt. Így társait vették gyanuba s a csendőrség megindította a nyomozást és kihallgatást. A törvényszéki orvos felboncolta a hullát, de külföldi nyomaikat nem bírták megállapítani. Mindezért a csendőrségnek erős a gyanuja, hogy Balázs nem önként ugrott a Tiszába. A vizsgálat

Uj gyártelep Kulán. A „Fejes és Nagy” cég alatt fennálló „Kulai gyapjufonó és szövőgyár” kibővítése végett megalkult közkereseti társaság a gyártelep átvételkor elhatározta, hogy a gyár részére egészen új telepet fog létesíteni. E célból a közkereseti társaság a Ferenc csatorna partján 627 négyszögölnyi telket vett s azon már is megkezdtek az új gyártelep építését.

Kifosztott utipodgyászok. Özv. Kruics Péterné újvidéki lakosnő, ki Indián Sidról keresztül folyó hó 18-án érkezett vonat-tal Ujvidékre, panaszt emelt a rendőrségen, hogy személypodgyásként feladott utazó kosarából ékszerdobozát, melyben 1600 korona értékű ékszer volt, kilopták. Hasonló panaszt tett Henioviés Róza kávéházi pénztárosnő is, aki Debrecenből pénteken érkezett Ujvidékre s utazó kosarát, mely lakattal és két kulccsal volt lezárva, feltörve és leolmozva találta a vasuti állomáson, miért is annak átvételét megtagadta. Az utazókosár a panaszos fél kívánságára a rendőrség közbenjöttével felnyitattván, megállapították, hogy az még a debreceni állomáson lett beolmozva, de megállapították az is, hogy a kosárból 120 korona készpénz és egy fehér selyem blúz hiányzik. A rendőrség mindkét ügyben megindította a nyomozást.

Bizony, bizony, akit március megkímél, azt elviszi április, enyeleg olyik beteg, ha megkönyebbül. De még a veszedelmes április is bizonyosan eltelik, a nélkül hogy e bajslatu, enyelgő közmondást beváltaná, ha a beteg idejében megbízható s biztos hatású szerzetet folyamodik. Hogy Thierry gyógyszerész balzsama kiválóképpen ilyen szer, bizonyítja az ezernyi eredeti halálkódó levelet, tartalmazó füzet, melyet Thierry gyógyszerész (Pregrada, Rohitseh mellett) kívánatra ingyen és bérmentve megküld mindenkinnek. Minden beteg okvetlenül olvassa el a mai hirdést: Thierry balzsama stb. és rendelje meg a balzsamot.

Művészet — Irodalom.

A „Magyar Lyra” zeneműkiadó vállalat kiadásában most jelent meg a 2 ik számú kiadvány, mely a máris népszerű „Magyar vezényszó induló” ének-zongorára tartalmazza. Ezen kitűnő induló Lengyel Miska közkedvelt zeneszerző 300 ik műve. Igen sikerült hazafias szövegű Szepessy László általánosán ismert dalköltő írta. Ára 24 fillér. Kapható minden nagyobb hazai könyv- és zeneműkereskedésben, valamint a kiadóhivatalban. (Jánbor S. hangjegymetsző-intézetében Budapest, V. ker., Visegrádi-u. 3.)

A „Honi Ipar” április 15-iki száma igen gazdag tartalommal jelent meg. Weiss Berthold udvari tanácsos a béke jelentőségét méltatja. Dr. Melly Béla székesfővárosi tanácsnok „Iparpártolás a háztartásban” címen írt, figyelemre méltó cikket. Sugár Ottó felelős szerkesztő azokat a kötelességeket vázolja, amelyek az iparpártolás ténen a kereskedelemre hármanak. Gyárfás Oszkár az iskolák iparpártolásáról írt nagyszámú cikket. Igen érdekes a lap iparpártolási rovata, mely hű képét adja az egész iparpártolási mozgalomnak. Ebben a rovatban közli a lap az összes háztartási cikkeket, melyeket jelenleg hazánkban gyártanak. Tartalmas rovatok egészítik ki a szépen kiállított, illusztrációkkal is díszített lapot.

Megjelent a „Menjete Józsefhez” című imakönyv, ára vászonkötésben 60 fillér, bőrkötésben 2 korona. Ezen csinos kiállítású, képekkel díszített mű történeti elbeszéléseket is tartalmaz. Kapható e címen: Kármelita zárdá Budapest, VI. k., Huba u. 12.

Különlék.

A halálbüntetés nemei a régi magyar igazságszolgáltatásban.

Emberies érzületünk nemesedésének és kultúránk fejlődésének érdekes adatai azok a különböző büntetésmódok, melyek a régi magyar jogszolgáltatásban uralkodtak. Ma a halálra ítélt bűnös kinszenvedéseit átérzi az egész

ország népe és irtózza gondol mindenki az igazságszolgáltatás legrettebb eszközére, a halálbüntetésre. Évszázadokkal és évtizedekkel előbb, az emberélet elvétele azonban nem okozott sok lelkifurdalást a bírának.

A törvény megállapította a halálbüntetéssel járó vétségeket, a bíró pedig alkalmazta a törvényt a vétségek szerint. Gyilkosság, rablás, fosztás, utonállás, gyújtogatás, lopás, felségsértés, hűtlenség, katonai kihágások, egyházi szakadás, nemi erőszak a főbb bűnesetek, melyeket régi törvényeink halálbüntetéssel sújtottak. De voltak sokkal enyhébb esetek, melyek ma előttünk igen jelentékteleneknek látszanak, mint a sólopás, salétromnak az országból való kivitele, töröknek bárminemű ajándéktárgy odaajándékozása, káromkodás stb., melyekért szintén halálbüntetés járt, annak is a legszigorubb módjai. A halálbüntetés nemei voltak: a pallos vagy fővétel, így végezték ki többek között Hunyadi Lászlót, a XVIII. században pedig Martinovicot és összeesküvő társait. Az akasztás előfordul a XV. századtól kezdve.

Borzalmas volt azonban a kerékbetörés, mely kétféleképpen hajtattott végre, midőn a tagtörés az ítélet rendelése szerint a lábknál vagy a mellnél kezdődött. Az előbbi súlyosbítás, az utóbbi enyhítése volt a büntetésnek. Kétféleképpen hajtották végre a karóhuzást is, vagy úgy, hogy a belek is megsértessenek, vagy pedig, hogy épen maradjanak. Az első mód szerint gyorsabban következett be a halál, míg a második a legiszonyosabb kínokat okozta. Hormayer német író említést tesz egy 1778-ból való esetről, midőn Zalaegerszezen 300 forint lopás miatt elevenen nyársra huzott bűnös a nyársolás után a legborzalmasabb kínok és fájdalmak között még kilenc napig élt. Az elevenen való megégetés a XVII. században divatozott, ugyancsak a tagoknak szélszaggatása, olyan módon, hogy a bűnös lovak farkára kötötték.

A vízbevetés is egyik módja volt a halálbüntetésnek s főként azon idegenekre alkalmazták, kik egyházi hivatalt szereztek valakitől pénzen maguknak. Ámde büntették a nőket is ezen a módon; ha bármi okból a táborhoz közeledni merészeltek. Törvény rendelése szerint az ilyen bűnösöket előbb zsákba varrták és úgy dobták a vízbe. A Werbóczy tripartitumának első részében foglalt általános feljegyzések a régi gyakorlatot tüntetik fel a bűnösök és az elkövetett vétségek szerint. Innen tudjuk, hogy a tolvajok akasztófára, az utonállók és rablók nyársra vagy kerékre, a gyilkosok pallosra, külföldi pénzek behozói, luteránusok és ezek pártolói, gyújtogatók, bősorkányok pedig elevenen való megégetésre ítéltettek. Rettegetes volt még a felségsértés, árulás és a szülőgyilkosok büntetése, kiknek előbb a jobb kezét vágták le, azután tagjaikat törték meg s végül fejeiket vették.

Az egykoru halálra ítélték között súlyos büntetést kapott Budavárának visszafoglalása után egy Fink Miklós nevű Salm-erzsebeti hadifogly, aki ajánkozott 1687-ben a székesfejérvári pasának, hogy tízezer arany jutalomdíj ellenében a várat kezére játssza. Mikor árulása kitudódott, hadbíróság elé állították, mely halálra ítélte a következő módon való végrehajtással: „előbb jobb keze, azután a feje levágassék, teste négy részre koncoltassék, a nagy rész négy utcában kitűzessék, a szive kiszakittassék és neki az arcához csapassék jog, törvény és igazság szerint”. Érdekes megemlíteni, hogy a felségsértőkre és szülő-

gyilkosokra még a Code-Napoleon is a jobb kéz levágásával való súlyosbítást hagyta fenn, hazai törvényeink azonban 1814-től, I. Ferenc királyunknak a magyar hétszemélyes tábla memorandumára intézett leiratában minden kivégzést a halálbüntetés két egyszerű nemére, a fejtételre és az akasztásra redukált és a súlyosbított halálbüntetést véglegesen eltörölte.

HIRDETÉSEK.

467. szám.

1906.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye hódási járásbeli Militics községben lemondás folytán üresedésbe jött gyalogrendőri állásra pályázat hirdettek.

Az állással egybekötött javadalom a községi pénztárból utólagosan havi egyenlő részletekben kifizetendő évi 480 korona készpénz, a ruházatot a megválasztandó rendőr, míg a felszerelést a község tartozik beszerezni.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy az érvényben levő rendőrségi szabályrendeletben előirt kellekkel igazolt kérvényeiket **1906. évi április hó 30-áig** eme község előjáróságánál annál is inkább nyujtsák be, mert későbbben beérkezendő kérvény figyelembe vételni nem fog.

Megjegyzetik, hogy kiszolgált csendőrök előnyben fognak részesülni. Militicsen, 1906. április hó 10-én.

2-2

Az előjáróság.

Harkányi fürdő.

Kénes hévvízű gyógyfürdő, Baranya megyében, a pécs—mohácsi vasutvonalon jövet Siklós-Vokányon száll ki az utas, honnét 30 pernyi távolságra éri a fürdőt. Pécsről 1 óra alatt juthatni el a harkányi kénfürdőbe, melynek vize sikeresen használható **izom- és ízületi csuznál, köszvényes bántalmaknál, gyomorhurutnál, bőrbajoknál, angolkórúak, vérbajoknál** masszage kurával kapcsolatban stb.

A gyógyépületben 60 szoba van, napi 2 kor. 80 filléért. A községben 200 különféle lakás kapható.

Rendelő fürdőorvos: **dr. Heller József.**

A harkányi fürdő hazánk határain messze túlterjedő hírnévnek örvend, melyet forrása csodálatos gyógyiskerének, valamint a megfelelő gyógyberendezésnek köszönhet.

Az angolkerti stílusban ültetett szép parkban van a fürdőintézet, mely a felső és alsó fürdőkből áll. A felső fürdőben foglaltatik 24 magas, világos, tágas, jó szellőztetéssel ellátott fürdőszoba, 24 szép fehér márványkádval. Az alsóban 20 fürdőszoba van.

A fürdőidény alatt a legjobb zenekarok szórakoztatják a fürdő közönséget.

A siklós—vokányi állomás és Harkány közötti személyforgalmat társas-kocsi járatok bonyolítják le.

3-1

A fürdő-felügyelőség.

Törvényesen védve. Minden utánzást és minden utánnyomást büntetnek. — **A törvény nemismerése nem mentesség.**

A bíró: Vádolt, ön csaknem összes és utolsó pénzét haszontalan módon teljesen értéktelen és hatástalan szerekre pazarolta, jóllehet önnek, mint csaknem mindenkinek, tudnia kellett, hogy **csakis Thierry balzsama és centifolium-kencése** a leg-

megbízhatóbb, leghatásosabb, csúhatatlan gyógyító-szer minden esetben és ezt sok ezer köszönő-irat is bizonyítja.

A vádolt: Sajnos, többször rábeszéltettem magamat és a nekem ajánlott értéktelen és hatástalan szerek és hamisított balzsamokat megvásároltam, amit most nagyon sajnállok.

A bíró: A nem ismerés a törvény szerint nem igazolás és nem mentesség. Miért nem küldette el magának Thierry pregradai gyógyszerész sok ezer bizonyítvánnyal ellátott brosuráját, amikor pedig kívánatra ingyen és bérmentve mindenkinek megküldik?

A vádolt: Sajnos, erről nem voltam értesülve.

A bíró: Azzal a feltétellel, hogy ezt a mulasztást pótolni fogja, ezáltal még fölmentem az ön és hozzátartozói egészsége iránt köteles gondoskodás áthágása alól. De továbbra is kerülje minden más értéktelen és hatástalan surrogátum és hamisítvány megrendelését és alkalmazását és mindig csak Thierry balzsamát és centifolium-kencését használja, mint amelyek az egyedül biztos, megbízható és meglepően ható szerek. Az egészség törvényét mindnyájunknak készségesen, pontosan követnünk kell és figyelmen kívül hagyását, akár tudatlanságból, akár hanyagságból, bizonyára súlyos büntetés éri. vagy betegség, vagy legalább a szervezet és az egészségi állapot meggyöngyölése formájában.

A szenvedő emberiség segítségére és a fájdalom s a betegség enyhítésére a legmegbízhatóbban Thierry balzsama és centifolium-kencése szolgál és önnek nem kell tovább szenvednie, ha ezeket a nagyon olcsó szereket állandóan a házában és magánál tartja és folytonosan használja.

Thierry balzsama páratlan szer köhögés, hurut, mellbaj, tuberkulózis, torokgyulladás, rekedtség, bronchitisz, tüdőbaj, májelfajulás, gyomorgöres, kólika, emésztési zavar, közönséges influenza stb. ellen és biztos segítséget és sikert ad.

Ára: 12 kis, vagy 6 kettős üveg, vagy egyetlen nagy különleges üveg patenzárral 5 K franko.

Thierry centifolium-kencése non plus ultra minden még oly régi seb, gyulladás, kisebesedett mell, mellkeményedés, orbánc, daganat, kelés, sérülés, karbunkulus, ujképződés, hólyag, a gyermekek kisebesedése stb. ellen.

Megpuhit és fájdalom nélkül kihuz a testbe hatolt minden idegen testet, minő az ólom, gáz, szálka, homok stb. jókor alkalmazva, csaknem mindig megakadályozza a vérmérgezést és fölöslegessé teszi a fájdalmas műtétet is.

Ára 2 tégelynek franko 3 K 60.

A sok ezer eredeti köszönőírral ellátott brosurát kívánatra mindenki megkapja ingyen és bérmentve. Szétküldi csak a pénz előleges beküldése után, vagy utánvéttel: 26-6

THIERRY A.
gyógyészereez.

Pregrada, Röhlsch-Sauerbrunn mellett.

Kapható Zomborban:
NEMET városi gyógyszerháza
Szt. György-tér. Telefonszám 71.

Építési szakmában kitűnően bevált gyártmányok terjesztésére agilis ÜGYNÖKÖT keresünk.

Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérünk: Jól jövedelmező jellege alatt.

*-3

Házeladás.

Az Eötvös József-köruti 4. számú ház, mely 5 szoba, 2 konyha, 1 éléskamra, széles folyosó, tágas pince, 1 kamra és 1 félszerből áll, **szabad kézből eladó.**

Bővebb felvilágosítást ad a városi adóügyosztály 21. számú szobájában lévő tulajdonos.

3-2

Zombor és környékének kizárólagos elarusítója.

Olajfestékek, festőművészeknek tubusokban dr. Fr. Schoenfeld és Tsa Düsseldorf gyárából.

Legfinomabb olajfestékek tubusokban festő tanulóknak skizzék és tanulmányok elkészítésére.

Gyorsan és keményre száradó szobapadló fénymáz.

Borostyánkő olajfénymáz.

Linoleum és zománccfénymáz festékek.

Szobapadló kenőesők legjobb minőségű sárga, fehér és barna színekben.

Szobapadló szeszfénymazak.

Olajfestékek minden színben.

Nem létezik jobb, mint a borostyánkő olajfénymáz, amely mint medvefej van ellátva védjeggyel.

Kocsimázolóknak részére:

- „Hintó“-fénymáz (legfinomabb angol),
- „Schleif“-fénymáz,
- „Kerék“-fénymáz,
- „Allvány“-fénymáz,

valamint az összes anyagok és kellékek, festékek, mázólok és fénymázolóknak részére **gyári áron kaphatók.**

Szenzáció! Szenzáció!

Aki akarja, hogy a kályhája szobadisszé váljon, az vegyen füst és szagmentes (törvényesen védett)

Venus kályhafényt,

annak 5 perc alatt **kefélés nélkül** bámulatos ragyogó kályhája lesz.

Kapható: *4

Gergurov Dániel és Fia

vas-, szén- és festékkereskedésben
ZOMBORBAN, Kossuth Lajos- (16-) utca.

Hirdetmény.

Alulírott a bezdáni Nagyszigeten levő legelőjére elfogad **egész évi legeltetésre szarvasmarhát és juhokat.** Legelődíj pásztorbérrel együtt egy darab juh és borju után egy éves korig 12 kor., egy éven felül 17 kor., egy darab ökör után 20 kor., három óra 14 kor.

Ugyszintén a kozorai erdőben levő legelőjére elfogad **sertéseket** legeltetésre darabonként 5 koronájával pásztorbérrel együtt.

Jelentkezni lehet

Bekker Ferencnél

3-1 Bezdánban, Uj-utca.

415. szám.

1906.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti keresk. és váltóörvényesek 1903. évi 60877. számú végzése következtében dr. Pátkay Béla budapesti cég javára Brenner Márton ósziváci lakos ellen 320 kor. 22 fill. és járulékaik erejéig 1903. évi augusztus hó 12-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján letoglalt és 1066 koronára becsült következő ingóságok u. m.: szódavizgép, üvegek, butorok és zongora nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró-ság 1906. évi V. 437/2. sz. végzése folytán 320 kor. 22 fill. tőkekövetelés, ennek 1903. évi május hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 85 kor. 04 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Ószivác-on alperes lakásán leendő eszközésére 1906. évi május hó 5-ik napjának délelőtti 9 óráj. ha áridőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1906. évi április hó 16-án.

Cservenka Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

1374. szám.

1906.

Hirdetmény.

A földmivélsügyi m. kir. miniszter ur az 1906. évi március hó 26-án kelt 4963/II/1. számú rendeletével a bajai m. kir. állami ménteleposztály épületein 1906. évben fogantatandó tatarozási munkákat 2912 kor. 02 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása céljából az **1906. évi május hó 7-ik napjának d. e. 10 órájára** a bajai ménteleposztály irodahelyiségében — **Baján** — tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 órájáig a bajai ménteleposztályhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bantpénz csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. állami ménteleposztálynál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Zomborban, 1906. április hó 23. én.

M. kir. államépítészeti hivatal.

723/1906. kig. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

Járásomhoz tartozó Ada községben lemondás folytán megüresedett községi könyvelői állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból havonkénti előleges részletekben kifizetendő 1000 korona évi készpénz.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi május hó 10-ig** nyujsák be.

Zenta, 1906. április 11-én.

Dr. Buday,
főszolgabíró.

2-2

Kitüntetések:

- Arad
- Pozsony
- Budapest
- Lovrin
- Veszprém
- Nagybeeskerek
- Pancsova
- Szatmár
- Szófia
- Bécs
- Belgrád

Sárga Orpington tenyésztőjások.

Telivér fajtisza sárga Orpington tyukok tenyésztőjásai kaphatók

REITTER OSZKÁR főkapitánynál
NAGYBEESKEREKEN.

Darabja 80 fillér.

Saját találmányu kipróbált rázásmentes csomagolás **ingyen.**

==== Törés teljesen kizárva. ====

Fajtisza **sárga Orpington kakasok és tyukok,** valamint

angol emdeni libák

ősz szállításra előjegyezhetők.

Számos hazai és külföldi kiállításon I. rendű kitüntetések, Diszoklevelek, aranyérmek, díszemléktárgyak.

6-1

Magyar állami

nagy aranyérem.

Hungária fürdő

(Zombor, Basa-utca 1. sz. a gimnázium főbejáratával szemben)

mindennap reggeli 5 órától kezdve esti 6 óráig a nagyközönség rendelkezésére áll.

Urak részére mindennap délig, kedden és szombaton délután is.

Hölgyek részére hétfőn, szerdán és pénteken délután 2 órától, diákok részére kedden délután.

Gőzfürdőjegy 1 kor.
Kádfürdőjegy 1 K 20 fil.

Diákjegy 40 fillér, mely utóbbi csakis kedden d. u. vehető igénybe. *—20

Telefon a fürdőben.

H I R D E T É S E K

FELVÉTEKNEK
LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN

„FORTUNA“

VÁSÁROLJON SZERENCSE.

OSZTÁLYSORSJEGYET

Herczog Testvérek bankházában

Z O M B O R .

Egy egész 12 korona, egy fél 6 korona, egy negyed 3 korona, egy nyolcad 1-50 korona.

Minden sorsjegy vásárló ingyen kap egy csinos börtárcát!

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KARTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE

Z O M B O R B A N

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON.

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK

ÉS A

KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA“ KIADÓHIVATALA.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDEK
ÉTLAPOK